

BORÇLUNUN MALVARLIĞI AKTİFİNİ AZALTICI TASARRUFLARININ ALACAKLILAR YÖNÜNDEN “İPTAL”İ

I-TASARRUFUN İPTALİ KURUMU

1-Kurumun Mahiyeti ve Hukuki Niteliği

A)Tasarrufun İptali Kavramı

- a-*Tasarruf Teriminin Temlik- Takyid-Terk Suretiyle Borçlunun Aktif Malvarlığını Eksiltten veya Tercihan-Mümtazen-Müeccelen Avantajlı İfa veyahut İfa Güvencesi Teşkil Eden Hukuki İşlem- Hukuki Fiillere Tekabül Etmesi*
- b-*“İptal” Teriminin Tasarrufun Münhasıran Takip Alacaklısı Hakkında Geçersiz Kılınması Anlamına Gelmesi (Düzelebilir Hükümsüzlük / N.Butlan- Bozulabilir Geçerlilik)*
- c-*Tasarrufun İptali Kavramının Hakkaniyet Mülahazasıyla Takipli Borçludan Hak İktisab Eden Üçüncü Kişilerin Hukuki Durumuna Müdahale Edilmesini İfade Etmesi*

B)Tasarrufun İptali Kurumunun Amaç-İşlevi

- a-*Haciz veya İflas Öncesi Borçlunun Malvarlığı Üzerindeki Tasarruf Yetkisinin Kısıtlı Olmamasının Takip Üzerindeki Olumsuz Sonuçlarının Bertarafı Gereği*
- b-*Kurumun Borçlunun Malvarlığı Aktifinin Muhtemel Takip Aleyhine Azaltılmamasını ve Kendisini Borcu Ödemekten Acze Sokmuş Borçlunun Böyle Tasarruflarına Karşı Alacaklıların Korunmasını Hedeflemesi (3.Kş.’ye İpt. Hk. Tanınması – Takibin Selametinin Temini)*
- c- *“İptal”in Konusunu Borçlunun Malvarlığı Aktifini Azaltıcı Tasarrufların Oluşturması ve “İptal” ile Borçlunun Cebri İcra Dışına Çıkardığı Malvarlığı Unsurlarının Tekrar Takip Alanına Sokulması (İptalin İşlemin Muteberliğe İlişmemesi)*

C)Tasarrufun İptali Kurumunun Hukuki Niteliği

- a-*“İptal” Hakkının Usule İlişkin Kanun Hükmünden Doğması*
- b-*“İptal” Kurumunun Takip Alacaklıları Hakkında Husule Getirilmiş Mücerret Zararların Bertarafına Yönelik Bir Takip Teminat Prosedürü Varsını Haiz Oluşu*
- c-*“İptal” Davasının Alacaklıları İzzaren Husule Getirilmiş Olan Tasarrufların İptali Talebine Hakveren Şekli Hukuka İlişkin Bir Hukuki Koruma Aracı Oluşu*

2-Kurumun Hukuk Sistemimizde Kabulü (İİK, m.277-284)

- A)Kuruma İlişkin Düzenlemelerin Mehazı (SchKG, art.285-292 // Alm.Hukuku Paralelinde)
- B)İİK İlgili Hükümlerinin 538(1965) ve 3494 (1988) Sy. Kanunlarla Revizyonu (Fr. Huk Etkisi)

II-HUKUKUMUZDA KURUMA İLİŞKİN DÜZENLEMELER ve PROSEDÜRÜN CEREYANI

1-Tasarrufun İptali Şart ve Sebepleri

A)Tasarrufun İptali Şartları(İİK, m.277/bent 1,2; 278/II; 279/I;280/Ison c.;284)

- a-*Borçlunun Haciz veya Acz-İflastan Geriye Doğru Kanunen Muayyen Süre İçinde Malvarlığını Azaltıcı Mahiyette ya da Takipten Geriye Doğru Kanunen Muayyen Sürede Malkaçırmaya Matuf Bir Tasarruf Mevcudiyeti*
- b-*Tasarrufun Borçlunun Haline Mütenasip Olmaması veya Kötüniyetinden Sadır Olması*

c-Tasarruf Nedeniyle Alacaklının Zarar Görüyor Olması

- ca)Cüzi Takiplerde Aciz Vesikasını Temini veya Borçlunun Haczi Kabil Mal Yokluğu Beyanının Yeterliliği (rehin açığı belgesi yeterli değil)
cb)Külli Takiplerde Borçlunun Acz –İflâs Halinin Yeterliliği (İf.Aç. Belgesi Gereksiz)

ç-Dava İkame Süresinin Aşılmamış Olması (Tasarruftan İtibaren 5 Yıl)

d-Yargısal İçtihadlarla İptal Sebeplerinin Tümüne Teşmilen Kabul Edilen Bir Önşart Olarak Takip Konusu Alacağın Zararlı Tasarruftan Önce Doğmuş Olması

B)Tasarrufun İptali Sebepleri (İİK, m.278/I,III; 279/II; 280/I)

- a-İvazsız ve İvazsız Sayılan Tasarruflardan Dolayı İptal (haciz-acz –if. alacaktan geriye d. 2 yıl)
b-Bazı Alacaklıların Kayrılması Nedeniyle İptal (hcz.-acz-ifl' tan geriye doğru 1 yıllık)
c-Alacaklıları İzzar Kaldırarak Dolayı İptal (takipten geriye doğru 5 yıllık)
ç-Yargısal İçtihadlar Çerçevesinde Muvazaen Geçersiz İşlemlerin “İptali”

2-Prosedürün Niteliği ve Sürecin Seyri

A)Prosedürün ve Hukukumuzda Tasarrufu İptal Davasının Hukuki Niteliği (İİK, m.281/III, 283/I)

- a-Tasarrufun İptali Prosedürünün Çekişmeli Yargılamaya Tabi Dava Formunu Haiz Oluşu
b-Tasarrufun İptal Davasının İflasdışı ve İflasiçi Oluşuna Göre Dava Çeşidinin Farklı Versiyonlarına Tekabülyeti (Katlanma – Verme // Şahsi Dava-Aynı Dava)
c-İptal Alacaklısının Hakkının Usule İlişkin Kanundan Doğuşu (Takip Hukuku Kurumu)

B)Tasarrufun İptali Davası

- a-Uygulama Alanları (İİK, m.277[187]; 97/XVII; İİK, m.308d,309k; 6183 Sy.K, m.27-30)
aa)Cüzi Takibin Teminine Yönelik İptal Davası (İflasdışı iptal davası)
ab)Külli Takibin Teminine Yönelik İptal Davası(İflasiçi iptal davası)
ac)İstihkak Davasında (3.Kişinininki) Davalı Alacaklının İptal (Karşı) Davası (İflasiçi-İflasdışı)
aç)Konkordatoda Fesihli Alacaklı veya Konk.Tasfiye Memurunun Borçlunun Konkordato Projesi Hilafına ve Tasdik Öncesi İşlemleri Hakkındaki İptal Davası
ad)Kamu Alacağı Tahsil Kanununa Tabi Takiplerde İptal Davası
b-Davanın Usulü (İİK, m.281-283)
ba)Prosedürde Yeralacak Tarafların Uygulama Alanına İlişkin Takip Çeşidine Göre Değişkenliği
baa)İflasdışı İptal Davasında Takip Alacaklısının Davacı ve Borçlu ile Muktesibin Şekli Mecburi Davalılar Olarak Prosedürde Yermalması
bab)İflasiçi İptal Davasında İflas İdaresi(veya İflas Dairesi)nin Davacı ve Münhasıran Muktesibin Davalı Konumuyla Prosedürde Yermalması
bac)İflasiçi İptal Davasının Bazı Hallerde İflas Alacaklıları Tarafından Açılması (İİK, m. 245,255)
bb)Tasarrufun Mahiyetine Göre Genel Asli veya Özel Mahkemenin Görevli Olması
bc)Yetkili Mahkemenin Davanın Şahsi Hak Niteliği İtibarıyla Genel Yetki Kurallarına Göre Belirlenmesi (G.menkule Ynlk Davada Kesin Yetki Yokluğu-Hksz Fiil. Ytk Yokluğu)
bç)Davanın Konusunu Davacının Tasarruf Konusu Şey veya Kaim Değeri Üzerinde Hakkını Almaya Yetkilendirilmesinin Teşkil Etmesi (Dava Değerinin Acz.Vsk Tutarına Tekabülü)
bd)Davalı Üçüncü Kişinin de Davanın Kabulü Halinde Borçludan Zararının Tazminine Karar Verilmesini İsteyebilmesi Hatta Bunun Aynı Yargılamada İleri Sürülebilmesi
bd)Davanın Basit Yargılama Usulüne Tabi Olması

- be)İspat Külfetinin Kural Olarak İptal Davacısı Üzerinde Olması (İİK, m.279/Son fık. Borçlunun Haline Vukufsuzluk Hali ve 280/II-III Karinelerin Aksini İsbat Külfeti Üçüncü Kişidedir)
- bf)Hakimin Delilleri Serbestçe Takdir Edebilmesi (Borçlu ve 3.kişi arasındaki tasarruf işlemine ilişkin ilişkiye yabancı olması karşında yargılamadaki isbat zorluğunun hafifletilmişliği)

C)Yargılamanın Cereyanı

a-Dava-Cevap Dilekçeleri Teatisi

b-Usule İlişkin İncelemenin Yapılması

c-Usuli Şartları Haiz Davada Talep Halinde Tasarruf Konusu Şeyin İhtiyaten Haczi

ç-Esasa İlişkin İnceleme ile Karar ve Sonuçları

ça)Davanın Kabulü Halinde İflasdışı İptal Davasında Davacının Tasarruf Konusu Şeye Takip Kapsamında Elkoyulmasını İstemeye Yetkilendirilmesine ve İflası İptal Davasında ise Tasarrufun Konusu Olan Şeyin Masaya Girmesine Karar Verilmesi (üçüncü kişinin müflisinin iade borcu nedeniyle iflas alacaklısı haline gelmesi)

çb)Karara Karşı Hukuki Yararı Bulunan Tarafın Genel Hükümlere Göre Kanun yoluna Başvurabilmesi

çc)Kararın İnfazı için Kesinleşmenin Gerekmemesi